Työterveyslaitos

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain sekä työeläkelakien muuttamisesta

HE 181/2022 vp

Taina Leinonen

Johtava tutkija, dosentti

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuuleminen 11.10.2022

Työterveyslaitoksen kannanotto

Työterveyslaitos pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina

”On tärkeää, että sosiaalivakuutuslainsäädäntöä kehitetään kaikki, eri elämäntilanteissa ja erilaisissa työ- ja sen muutostilanteissa olevat, työikäiset huomioiden”

Antti Koivula
pääjohtaja

Taina Leinonen
johtava tutkija

Pirjo Juvonen-Posti
johtava asiantuntija

©TYÖTERVEYSLAITOS

Osasairauspäivärahaa koskevat ehdotukset

- Osa-aikaisen työn aloittamisen omavastuuajalla voidaan tutkimusnäytön perusteella olettaa lisäävän työelämään osallistumista sekä vähentävän myöhempää sosiaaliturvaetuuksien käyttöä
- Tutkimusnäyttöä, jonka perusteella voitaisiin arvioida vaikutuksia osasairauspäivärahan edellytyksenä olevan kokoaikatyön määritelmän muuttamisesta vähintään 30 tuntiin viikossa tai osasairauspäivärahan enimmäisajan pidentämisestä 150 arkipäivään, on puutteellisesti, mutta oletus siitä, että muutosten kautta lisääntyvä osasairauspäivärahan käyttö korvaisi suurelta osin täyttä sairauspäivärahan käyttöä vaikuttaa kuitenkin realistiselta
- Esitetyt muutokset ovat askel kohti yleisempää pohjoismaista mallia, jossa osasairauspoissaolojen käyttö on ollut joustavampaa ja sitä on hyödynnetty huomattavasti enemmän kuin nykytilanteessa Suomessa

©TYÖTERVEYSLAITOS

Taulukko 1. Osasairauspäivärahan käytön vaikuttavuutta koskevat kotimaiset tulokset

Tutkimus	Osasairauspoissaolon ajoitus	Asetelma	Yleistettävyys	Työhön osallistumisen lopputulema	Täysi työkyvyttömyyseläke	Osatyökyvyttömyyseläke	Sosiaaliturvakustannukset
Viikari-Juntura ym. 2011	Omavastuuajan alusta	Satunnaistettu koeasetelma	Kohteena olleet TULE-potilaat	Työhön paluun nopeutuminen 8 päivää			
Kausto ym. 2012, 2014	60 täyden sairauspäivärahapäivän jälkeen	Kaltaistus	Väestötaso	Työssäkäynnin lisäys 1,2 kk / vuosi (1 v seuranta)	Riskin vähennys 6 %-yksikköä	Riskin lisäys 8 %-yksikköä	
Viikari-Juntura ym. 2017, 2019	1-59 täyden sairauspäivärahapäivän jälkeen	Kaltaistus	Väestötaso, TULE ja mielenterveys	Työssäkäynnin lisäys 1,3 kk / vuosi (2 v seuranta)	Riskin vähennys 5 %-yksikköä	Riskin lisäys 6 %-yksikköä	Vähennys 2400 € / henkilö / vuosi
Hartikainen ym. 2022	Osaetuuden käyttö 4 vuoden välein	Kaltaistus	Väestötaso, TULE ja mielenterveys	Työajanodotteen lisäys reilu 2 vuotta ikävälillä 30-63	Vähennys noin 1 vuosi	Lisäys noin 1 vuosi	

©TYÖTERVEYSLAITOS

Kuntoutusta koskevat ehdotukset

- Työterveyshuollon työkokeilun määritteleminen varhaiseksi työkyvyn tuen interventioksi on myönteinen asia
- Kuntoutusrahan selkeyttäminen siten, ettei muita etuuksia tarvitse hakea (osatyökykyisen) kuntoutumisprosessin aikana on kannatettavaa, sillä ennustettavuus lisääntyy sekä henkilölle itselleen että asiantuntijoille
- Ammatillisessa kuntoutuksessa Kelan ja työeläkelaitosten työnjaon selkiyttäminen on hyvä asia, jos sen myötä työeläkekuntoutuksen hylkypäätöksen saaneet henkilöt voisivat ohjautua Kelan ammatillisen kuntoutuksen hakijoiksi
- Kuntoutuksen säädösmuutosten toimeenpano on tärkeä suunnitella huolellisesti, riittävän pitkäaikaiseksi ja useita eri toimijajoukkoja mukaan ottavaksi

©TYÖTERVEYSLAITOS

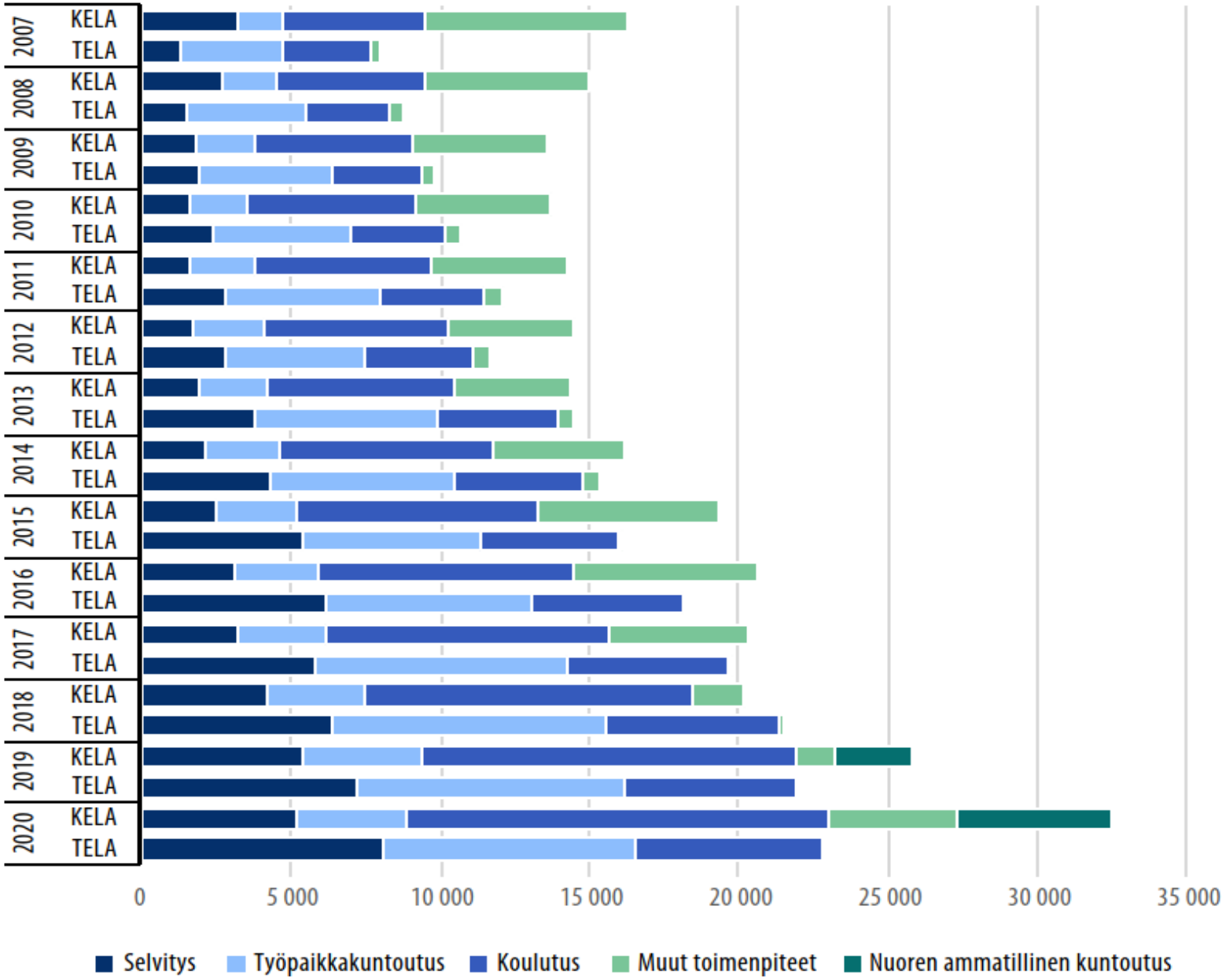

Kuvio 1. Ammatillisen kuntoutuksen palvelujen saajien määrät vuosina 2007–2020

Lähde: Alasoini ym. 2022

Luvut perustuvat Eläketurvakeskuksen ja Kelan tilastoihin

©TYÖTERVEYSLAITOS

Työterveyslaitos

KIITOS!

taina.leinonen@ttl.fi
@taina_leinonen

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos

Lähteet

Alasoini T, Joensuu M, Juvonen-Posti P, Järnefelt N, Riekhoff A-J, Toivio P, Turunen J. Työelämän ja työmarkkinoiden muutos: Haasteita ja kehittämistarpeita sosiaaliturvan uudistamiselle. Sosiaaliturvakomitean julkaisuja 2022:7, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163973

Hartikainen E, Solovieva S, Viikari-Juntura E, Leinonen T. Working life expectancy and working years lost among users of part- and full-time sickness absence in Finland. Scand J Work Environ Health, published online 2022. doi:10.5271/sjweh.4054

Kausto J, Solovieva S, Virta LJ, Viikari-Juntura E. Partial sick leave associated with disability pension: propensity score approach in a register-based cohort study. BMJ Open 2012;2:e001752.

Kausto J, Viikari-Juntura E, Virta LJ, Gould R, Koskinen A, Solovieva S. Effectiveness of new legislation on partial sickness benefit on work participation: a quasi-experiment in Finland. BMJ Open 2014;4:e006685.

Viikari-Juntura E, Martimo K-P, Kausto J, ym. Osasairausvapaa sairausloman vaihtoehtona tuki- ja liikuntaelinten sairauksissa. Työympäristötutkimuksen raporttisarja nro 68. Helsinki: Työterveyslaitos, 2011.

Viikari-Juntura E, Virta LJ, Kausto J, ym. Legislative change enabling use of early part-time sick leave enhanced return to work and work participation in Finland. Scand J Work Environ Health 2017;43:447–56.

Viikari-Juntura E, Leinonen T, Virta LJ, ym. Early part-time sick leave results in considerable savings in social security costs at national level: an analysis based on a quasi-experiment in Finland. Scand J Work Environ Health 2019;45:203–8.

©TYÖTERVEYSLAITOS